

ביטאון עמותת יש

ילדים ויתומים ניצולי שואה בישראל (ע"ר)

YESH

Children & Orphans Holocaust Survivors in Israel (R.A)

דצמבר 2021

הנהלת עמותת יש

רחוב יהודה הלוי 143, קומה 2, תל אביב מיקוד: 6527622 ת.ד. 51426
מס' טלפון 03-562979 (בתיאום טלפוני מראש), מס' פקס 153-3-5602979
Email: amutatyesh@gmail.com www.holocaustchildren.com

תודות

שמות התורמים לעמותת יש

עמותת לעד
גב' אלין גוטמן
חברת טרנזליה
על גיוס תרומות לעמותה

חברות המערכת

בתיאור רפפורט, יו"ר
מרים ברנאי
רלי רובינזון
פנינה בידרמן
עימוד: פרינט "דף אור"
הדפסה: פרינט "דף אור"
הנפקת כתובות: ירוחם
צ'וקליה

שמות התומכים בעמותת יש

ועידת התביעות

המשרד לשוויון
חברתי

אנו מודים לראשי
העיריות בתחומם
פועלת העמותה
על תמיכתם

אנו מרכינים ראש

ומשתתפים בצער

משפחות

חברי עמותת יש שנפטרו

בשנת 2021

מי יתן ולא תדעו עוד צער

יהי זכרם ברוך

תשלום דמי חבר לשנת 2022

100 ₪ ליחיד

150 ₪ לזוג

דמי החבר מהווים חלק חשוב מאוד בתקציב התפעול של העמותה.
הנכם מתבקשים לשלם בהקדם את דמי החבר לשנת 2022 באמצעות צ'ק.
יש להקפיד לרשום את הפרטים הבאים:

שם, כתובת, סכום.

אין באפשרותנו לשייך את התשלום לחבר ולשלוח את הקבלה ללא פרטים מזהים ומדויקים.
על כן חשוב מאוד לציין את שם המשלם במלואו.

ניתן לשלוח את הצ'ק ו/או השובר ל: ת.ד. 51426, תל אביב 8527622

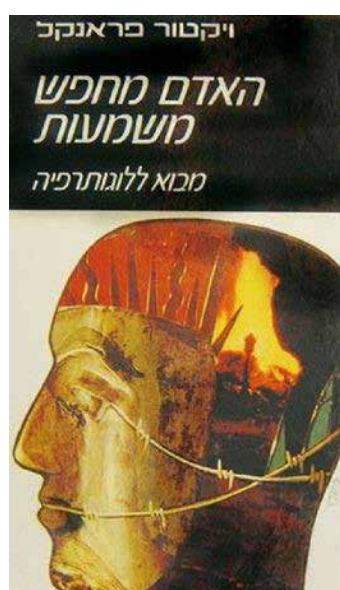
עמוד 3	תוכן ודבר המערכת, ויקטור פראנקל
עמוד 4	דברי יו"ר יוצא, דברי יו"ר נכנס
עמוד 5-7	"לתת פנים לנופלים"
עמוד 8-10	"חסד אחרון" חסידי אומות העולם
עמוד 11	סיפור חייו של יוסף פסח, ניצול שואה מבוסניה
עמוד 11	אתר העמותה
עמוד 12	המרכז לסיוע משפטי לניצולי שואה – עו"ד שרי ורדי
עמוד 13-14	פעילות בסניפי עמותת יש ברחבי הארץ
עמוד 15	רשימת חברי ועד

דבר המערכת

חברים וחברות יקרים, אנו מגישות לכם את ביטאון העמותה לשנת 2021. היקפו צומצם לאור בעיות תיקצוב. אנו מודים ליו"ר העמותה היוצאת גב' מרים גרייבר על פועלה, ומברכים את יו"ר העמותה הנכנסת גב' רחל כץ והועד הנבחר.

בביטאון זה הנצחנו את זכרם של ניצולים שעלו לארץ ונפלו בקרב למען המדינה. סיפורם מובא בפניהם. יהי זכרם ברוך! אנו הולכים בדרכו של ויקטור פראנקל ואמונתו כי גם בשעות קשות נשמרת לאדם זכות הבחירה. מתוך שמירה על רוח האופטימיות והאמונה בטוב שבאדם, אנו מביאים את סיפורם של חסידי אומות העולם שקשרו את גורלם עם עם ישראל בארצו. למרות מגבלות התקופה הפעילות בסניפים ענפה. בברכה,

חברות המערכת

"ותמיד היו הזדמנויות לבחירה" – ויקטור פראנקל

אנחנו שחיינו במחנות ריכוז, זוכרים את האנשים אשר היו עוברים מצריף לצריף כדי לעודד רוחם של אחרים, כדי לפרוס להם מפרוסת לחם האחרונה.

אפשר ליטול מן האדם הכל חוץ מדבר אחד: את האחרונה שבחירותיו אנוש – לבחור את עמדתו במערכת נסיבות מסוימות, לבור את דרכו.

מרים גרייבר, היו"ר היוצאת, נפרדת, שנת 2021

היה לי הכבוד לעמוד בראש העמותה במשך שמונה השנים האחרונות. אתם חברי העמותה, הענקתם לי את הכוח לשאת בתפקיד. ההישגים אשר השגנו לשורדים הם ברוכים ובאים לידי ביטוי בקצבאות. אנו מברכים על כך שחלק מניצולי השואה אשר עלו ארצה אחרי 1953 החלו גם הם לקבל קצבה חודשית. לצערנו, לא כולם זכו ויש עדיין קבוצה גדולה שחובתנו לפעול למענם. כמו כן, יש לפעול באמצעות שיתוף פעולה עם מרכז הארגונים למען הגדלת העזרה אשר השורדים מקבלים מקרן הרווחה בעזרת ועידת התביעות.

שנת 2021 הייתה שנה מיוחדת בגלל מגפת הקורונה. למרות זאת המשכנו לפעול. קיימנו שתי ישיבות של הוועד המנהל בהן ארחנו אנשי מקצוע שהדריכו אותנו בהתמודדות עם אירועים קשים ובעיות בריאות. התקיימו כנסים בזום בהשתתפות מרצים ואומנים. לקחנו חלק בכנס "תקומה – יום הוקרה לשורדי שואה" של מרכז הארגונים וגם קיימנו כנס בנושא "מחנות עקורים פוקינג – בית זמני בדרך למולדת". פתחנו אתר אינטרנט חדש של העמותה וגם דף פייסבוק באמצעות עשינו קמפיין לגיוס תרומות. תודתי לראשי הסניפים על הקשר האישי עם החברים בסניפים, קשר חשוב ומשמעותי בכלל ובימי הקורונה בפרט. כמו כן אני מודה לכול חברי עמותת יש העושים למען העמותה וגם מסייעים זה לזה. ואחרון חביב, ברכת תודה והערכה לבני הדור השני והשלישי שהצטרפו לעמותה ונותנים כתף. לאחרונה הגעתי להחלטה שהגיע הזמן לסיים את תפקיד היו"ר. עם זאת, אינני פורשת מפעילות העמותה וגם לא מפעילות כללית לטובת ניצולי שואה. אני שמחה ליידע אתכם שנבחרתי כחברה בוועד המנהל העולמי של וועידת התביעות. כמו כן אמשיך לפעול במרכז הארגונים ובפורום בכנסת. אסיים בדבריו של ח"כ אורי אורבך ז"ל "יהי רצון מלפניך שתיתן שנה טובה לזקנים הלא בריאים, שתמצא אהבה לכול הבודדים והבודדות, שתיתן לסקרנים ללמוד, לרקוד ולמי שרוצה לעבוד. הכי חשוב שנחזיר לגיל הזהב את הכבוד".

רחל כ"ץ, היו"ר הנכנסת, 2021

בראשית דבריי ברצוני להודות בשמי ובשם כול עמותת יש, לגב' מרים גרייבר, אשר כהנה שמונה שנים כיו"ר העמותה שלנו. הגב' מרים גרייבר פעלה והשיגה רבות למען ניצולי שואה בארץ בכלל ובעמותת יש בפרט. אנו מאחלים לה הצלחה בהמשך דרכה הציבורית. בחודש יולי 2021 נבחרתי ליו"ר ארצית של עמותת יש, כבוד וזכות עבורי. שמי רחל כ"ץ, ניצולת שואה. עליתי לארץ בשנת 1957 מבולגיה. אני אם לשניים, סבתא לשלושה וסבתא רבתא לנין. עמותת יש הוקמה בשנת 1998 ולכבוד הוא לי להיות אחת ממייסדיה.

כיהנתי כסגנית היו"ר הארצית ובו זמנית גם ועדיין כיו"ר הסניפים רמת גן וגבעתיים. לאורך השנים יזמתי פעילויות שונות למען ניצולי שואה וביניהן, בשיתוף עם יו"ר סניף חדרה, ביקורים שבועיים קבועים אצל ניצולי שואה אשר היו מאושפזים בבית החולים לפגועי נפש "שער מנשה". התמדנו ארבע שנים שהביאו קרן אור לניצולים אותם ביקרנו. לאורך שנת 2021, למרות הקורונה לקחתי חלק באירוע באשקלון "תזמורת צה"ל מצדיעה לניצולי שואה" וגם בטקס הסרת הלוט מעל האנדרטה לזכרו של משה צבי מנדל ז"ל אשר הקים את סניף יש באשקלון. בנוסף, ביקרתי ניצולי שואה בחג החנוכה בשיתוף פעולה עם הגב' אלין גוטלמן וצוותה. אני שמחה להביא לידיעתכם כי בימים אלה אנו פועלים להקמת סניף יש בראשון לציון, בתמיכתו של ראש העיר. אנו בתהליך איתור יו"ר לסניף העתיד לקום. ברכותיי לכול הנושאים בתפקידים שונים בעמותת יש. יחד עם כול העושים במלאכה נקדם את תדמית העמותה. אתר העמותה ודף הפייסבוק שלה הם בבחינת כרטיס ביקור של העמותה המשקפים את עשייתה יחד עם הביטאון השנתי שהוא בבחינת תעודת הזהות שלנו.

במשך שנות חברותי בעמותה ובכול התפקידים שמילאתי עמדו תמיד לנגד עיניי ניצולי השואה השקופים שידם אינה משגת. כול בעיה אישית אשר הגיעה לאוזניי ו/או איתרתי בעצמי, נרתמתי מיד לפתרונה האפשרי. זו דרכי וכך בכוונתי להמשיך גם כיו"ר העמותה.

אני מודה על הזכות אשר הוענקה לי להיות יו"ר העמותה שלנו, להנחות ולהוביל את העמותה ואת חברותיה וחבריה בעשייה משותפת למען כולנו.

אודותינו

ארגון המתנדבים 'לתת פנים לנופלים' עוסק בהנצחה של חללי מערכות ישראל, אשר נפלו טרם קום המדינה ובמלחמת העצמאות, אשר סיפור חייהם באתר יזכור של משרד הביטחון חסר את קורותיהם ו/או תמונתם ומצבותיהם חסרות מידע. הארגון נוסד בשנת 2013 על ידי אורי שגיא ודורית פרי והוא נשען על עבודתם בהתנדבות, של כ-80 מתנדבים.

בתוך אותם 1,000 "חללים עלומים", ניתן למצוא חללי השומר, המחותרות, חיילי הגדודים העבריים, מתנדבים בצבא הבריטי ולבסוף חיילי צה"ל, בהם, 85% הינם ילידי אירופה, ניצולים או נצר אחרון למשפחתם. אחרים חיילים בודדים מארצות ערב ומיעוטם, ילידי הארץ. עבודת המתנדבים דורשת נבירה בארכיונים בארץ ובחו"ל, איתור מידע גנאלוגי ובו רשומות לידה, מידע אודות בני משפחה וקורותיהם ועוד. האתגר המרכזי הינו איתור תמונת פניהם של הנופלים, סיפור חייהם של למעלה מ-200 חיילים עלומים פוענח ונמצאה תמונתם. להלן שלושה סיפורים מייצגים, בהם תמר מרק, יוסף לחנה יליד יוון ובלה פפירוביץ

תמר מרק – חיילת בצבא הבריטי. תמר טילדה, בת יחידה להוריה קמיל וחיה דבורה-דורה לבית קאצ'קא, נולדה ב-1921 בווינה שבאוסטריה. תמר היתה חברה בתנועת "גורדוניה", וסייעה בארגון עלייתם של בני נוער לארץ-ישראל. טוב ליבה, נועם הליכותיה ועזרתה לזולת חיבבו אותה על כל מכריה, ובזכות תכונות אלה רכשה לה ידידים רבים.

לאחר

סיפוחה של אוסטריה לרייך הגרמני במרס 1938, החליטה לעלות לארץ-ישראל. באפריל 1939 הגיעה תמר לארץ, באוניית המעפילים "פלשתינה", עם קבוצת צעירים מעליית הנוער ונקלטה בכפר הנוער "בן שמן" שבו הכשירה את עצמה לחיי הקבוצה. זמן קצר אחרי עלותה לארץ כתבה: **"מתחילים חיים חדשים. שמעתי גם שמעתי הרבה עליהם כי אינם קלים הם ביותר, אך יודעת אני כי יפים הם ובדרך זו אלך."**

בתום ההכשרה הצטרפה תמר לקבוצת "שדמות" של חברי "גורדוניה" בהרצליה. חברי הקבוצה הצטרפו לגרעין "אבוקה" שהקים בשנת 1941 את קיבוץ "אבוקה" בעמק בית שאן, חברה לקבוצה תיארו אותה כצעירה עליזה ומלאת חיים,

אופטימית ונלהבת, מרבה לרקוד, לשיר ולהאזין למוסיקה. תמר גם הייתה ספוגה להט חלוצי ואמונה עזה בדבקות בשפה העברית. הוריה גורשו מווינה לריגה בראשית 1942, ולא שרדו את השואה.

תמר הצטרפה למאמץ המלחמתי באירופה ובינואר 1943 התגייסה והוצבה בפלוגה 511 בחיל הנשים, ונשלחה עם יחידתה לשירות במצרים. תמר הרבתה לכתוב לחבריה בקיבוץ מכתבים רוויי געגועים, בהם הדגישה את הצורך לשמור על האופי הארץ-ישראלי ולעמוד כנגד סכנת ההתבוללות בצבא. במכתבה האחרון לחברתה כתבה: **"...אינני מתארת לי כיום את מקומי במקום אחר מאשר פה בצבא. כשהחלטתי על הדבר הזה הייתה לי הרגשה שאני עושה את הדבר הנכון, וההרגשה הזאת לא עזבה אותי אף לרגע אחד..."**

בליל י"ח באדר ב' תש"ג (25.3.1943) נהרגה תמר עם שתי חיילות נוספות בתאונת דרכים במצרים, והובאה למנוחות בבית העלמין הצבאי הבריטי בתל אל-כביר שבמצרים. בת 22 במותה.
סיפור חייה המלא, מסמכים ותמונות נוספות כאן : <https://latetpanim.org.il/fallen/11>

יוסף לחנה – הפרטיזן מיוון

יוסף בן ניסים ואסתר, נולד בשנת 1921 בעיירה ארטה ביוון. בשנת 1941 נכבשה יוון על ידי צבאות הגרמנים. בשלב זה נותר יוסף לחנה, לבד מכל משפחתו. שני אחיו הבוגרים הספיקו להגר לצרפת ואילו הוריו נפטרו זה מכבר. יוסף, כמו צעירים רבים, ברח להרים והצטרף לפרטיזנים באזור העיר אגריניון. בליל ה-24 במרץ 1944 אספו הנאצים את כל תושבי העיירה ארטה, ויחד עם יהודי העיירות הסמוכות הועלו על קרונות בדרכם לאושוויץ-בירקנאו. 85% מ-375 תושבי העיירה נספו. בתום המלחמה הגיע יוסף למחנה עקורים בפאטרס ולאחר מכן ל"קיבוץ הכשרה" באזור אתונה. משם עלה לארץ, באוניית המעפילים ברל כצנלסון (דמיטריס). העולים מיוון פוזרו בין קיבוצים בעמק הירדן ובעמק בית שאן. יוסף נשלח לקיבוץ מסילות שם עבד בגן הירק ובדגה. במהלך שנת 1946 עבר יוסף לדירה שכורה בקרית מוצקין, ועבד בעבודות יזומות בתחום הבנייה והסבלות. חברו מאותה תקופה, אליהו כהן, מספר שהיה בעל חוש הומור ובין החברים נקרא בכינוי פדלאקיס.

בחודש פברואר 1948 התגייס יוסף לצבא ושירת בחטיבת "כרמלי". בחודש מרץ הוא נפצע בגבו ואושפז למשך 20 ימים בבית חולים כרמל שבחיפה. עם החלמתו ביקשו חבריו להניא אותו מלחזור ליחידה בתואנה

שעדיין לא הבריא, אולם הוא התעקש לחזור ולהילחם לצד חבריו. הקרב לשחרור ג'נין היה אחד הקרבות הקשים, המרים ומרובי החללים במלחמת השחרור. אור לכ"ה באייר תש"ח (2.6.1948) יצאה חטיבת כרמלי, שכללה את הגדודים 21 ו-22, לכבוש גבעות שולטות ממזרח ומערב העיר. בבוקר החלו ערביי הכפרים הסמוכים לתקוף את כוחות כרמלי. גדוד עיראקי שחנה בשכם החל להפגז ולתקוף את גדוד 21. חיילי הגדוד נאלצו לסגת בתוך כך שהם מותירים אחריהם את ההרוגים והפצועים קשה.

ביום כ' באב תש"י (3.8.1950), לאחר כשנתיים שבהם היו חיילי הקרב נעדרים, הוחזרו עצמותיהם לארץ בידי הרב הראשי לצה"ל דאז, שלמה גורן, וצוות הרבנות הצבאית. 45 חללי הקרב, בהם יוסף לחנה, הובאו למנוחת עולמים בקברי אחים בהר הרצל ובחיפה.

לאחר השלמת החקר ע"י מתנדבי 'לתת פנים לנופלים', ומציאת תמונתו, הוחלפה המצבה שעל קברו, עליה מופיעים עתה, שמות הוריו, מועד ומקום לידתו ופרטים אחרים אשר היו חסרים. בעת טקס גילוי המצבה שהתקיים בהר הרצל בשנת 2010, השתתפו גם בני משפחתו שהגיעו באופן מיוחד מצרפת. סיפור חייו המלא, מסמכים ותמונות נוספות כאן : <https://latetpanim.org.il/fallen/2>

בלה פפירוביץ – ראש 'החלוץ' מפולין וחברת האצ"ל וההגנה

בלה פפירוביץ בת שמואל ואנה, נולדה בשנת 1916 באוגוסטוב שבפולין, למשפחה ציונית אמידה. אחיה הירש היה פעיל מאוד ב"קרן קימת לישראל" וראש "החלוץ" בעיר, ובלה עצמה, הייתה ראש סניף בית"ל בלה עלתה לארץ באוניית המעפילים "פאריטה" של תנועת בית"ל. כשהגיעה האונייה לחופי הארץ באוגוסט 1939 נעצרו המעפילים על ידי הבריטים, ושוחררו לאחר כעשרה ימים.

להתגורר בירושלים, והצטרפה לתנועת האצ"ל. היא החלה ללמוד באוניברסיטה העברית – מתמטיקה ומדעי הרוח, ועבדה שם כספרנית. בין השאר למדה אצל פרופסור מרטין בובר, אשר גם הנחה את עבודת הגמר שלה: "אחוות עמים כבעיה סוציאלית אצל ישעיהו הנביא". כבר בשנת 1941 הבינה בלה שמשפחתה נאלצה לעזוב את ביתה, וחששה לגרוע מכל. אחיה צבי הוגלה לסיביר, והיא פעלה ללא הצלחה להשיג עבורו סרטיפיקט אשר יאפשר לו להצטרף אליה בארץ. אחיה מת בסיביר; הוריה וארבעת אחיה נרצחו באושוויץ, כמו גם רבים מדודיה וילדיהם.

במכתבים שכתבה בלה לבני משפחתה המעטים אשר הצליחו להגר טרם המלחמה לארצות הברית, עולה כי הבינה היטב שהינה שריד אחרון. באחד המכתבים ביקשה: "...אני רוצה להזכירכם שוב לטרוח בעניין זה אצל משפחתנו. אולי אצל נוסבובים או אצל יששכר ימצאו תמונות של בני משפחתי הכי קרובים. אני מבקשת מכם מאוד, אנא עשו לי את הטובה הזאת. אין לי מהם שום מזכרת..."

על אף המצב הביטחוני הקשה בארץ, לא ניכר בדבריה כל חשש לחייה, והיא לא העלתה על דעתה שלא לקחת חלק בתקומת המדינה. במכתב מחודש מאי 1947 כתבה (בידיש): "המצב בארץ מתוח, ובפרט בירושלים. כאן בערבים הכול מת. אין יוצאים לרחוב מאוחר, אפילו כשאין כאן עוצר. היו מקרים שבהם סתם ירו ביהודים והודיעו שנורו בזמן שברחו, בדיוק כפי שהנאצים של היטלר היו מודיעים. בכלל, כל השיטות שלהם נגד היישוב דומות בדיוק לאלה של הנאצים. המצב היהודי שלנו הוא יותר מקשה; עד מתי? היישוב סובל הכול, [אבל] הם לא ישברו אותנו. הם ישברו קודם את ראשיהם הם". כחודש לאחר החלטת החלוקה באו"ם נדרשו העובדים והתלמידים באוניברסיטה העברית לקחת חלק בליווי השיירות אל בית החולים והאוניברסיטה שעל הר הצופים. כך הפכה בלה, למעשה, גם לחברת ההגנה. ביום י"ח טבת תש"ח (31.12.1947), עת עברה השיירה בקרבת שייח ג'ראח, נהרגה בלה מירי מן המארב ונקברה בהר הזיתים. היא נפטרה זמן קצר לפני מועד נישואיה עם אריה זבלודובסקי, אשר במקום לטפל בחתונה – טיפל בקבורתה. בלה פפירוביץ הייתה בת 31 בנופלה, "נצר אחרון" למשפחתה.

סיפור חייה המלא, מסמכים ותמונות נוספות כאן : <https://latetpanim.org.il/fallen/43>

"חסד אחרון" - מיזם להוקרה והנצחת חסידי אומות העולם שחיו ונקברו בישראל גרשון פינצ'בסקי

"...החלטתי לאחר גמר המלחמה לעלות ארצה, לראות את היהודים במדינתם, וליטול חלק בשמחתם – שמחת אנשים חופשיים, בארצם שלהם". מדבריה של חסידת אומות העולם (להלן חסאה"ע) אירנה נוסקוביץ – ריכלביץ המובאים במאמרו של מרדכי פלדיאל "מצילים בעקבות הניצולים על חסידי אומות העולם המתגוררים בישראל"

במסגרת פעילות הדרכתית בקיץ 2020 במחלקת צה"ל וכוחות הביטחון שבבית הספר הבינלאומי להוראת השואה ביד ושם התבררה העובדה, שבארץ חיו וקבורים מעל ל 100 חסידי אומות העולם. לא פחות מפתיע היה הגילוי ששניים מהם חיים כיום בארץ – ירוסלבה לויצקה וויקטור מלניק יבדל"א. ההבנה שמספר כה רב של חסידים החליט לקשור את גורלו בגורל העם היהודי במדינת ישראל הייתה מפעימה מחד ועוררה סקרנות מקצועית מאידך.

בעיון מעמיק יותר בנושא התבררו העובדות הבאות:

1. אין בנמצא רשימה מלאה של שמות החסידות והחסידים שהתגוררו בארץ ושנקברו בה.
 2. מקום קבורתם של עשרות חסידי אומות העולם שחיו בישראל אינו ידוע.
 3. חלק מהחסידים הלכו לעולמם מבלי שהותירו אחריהם שארי בשר, או ללא קרובים עלה שקבוצה ייחודית זו לא זכתה על כה להנצחה רשמית ומתמשכת.
 3. לא נמצא תיעוד אודות קרובי משפחות החסידים שחיו בישראל וכן אודות המישפחות אותם הצילו.
 4. ניכר היה שחלק מסיפורי ההצלה ראויים להרחבה ובה בעת להעברתם ממרחב הזיכרון הפרטי – משפחתי למרחב הזיכרון הציבורי.
- בשלב זה היה ברור ששעון החול ההיסטורי אוזל ושעלינו לפעול מיד על מנת שסיפורי ההצלה לא יאבדו בתהום הנשייה עם פטירתם של המצילים והניצולים. את שם הפרויקט "חסד אחרון" קבענו בהשראת מפעל ההנצחה לחללי "נצר אחרון" שהיו ניצולי שואה, שריד אחרון למשפחתם ונפלו במערכות ישראל. סברנו שגם אותם חסידים אצילים, שקשרו את חייהם ומקום קבורתם עם מדינת ישראל, ראויים שמורשתם לא תאבד ושאת קבריהם יפקדו הדורות הבאים.
- המטרה הראשונה אותה קבענו היתה קיום טקסי הנצחה על כל קברי חסידי אומות העולם הקבורים בישראל, כבר ביום הזיכרון לגבורה ולשואה שחל ב 8 אפריל 2021. לשם כך היה עלינו לאתר בפרק זמן קצר, עשרות קברים שמיקומם היה עלום ואת קרובי משפחות המצילים והניצולים.
- כדי לעמוד במשימה כה מורכבת ובלוח זמנים קצר קראנו לדגל את שירות הביטחון הכללי שחרט על דגלו הערכי את הנצחת זיכרון השואה. למיזם התנדבו כ 550 מתנדבים מעובדי השירות שלצד שגרת עבודתם העמוסה, עשו לילות כימים ופעלו ביצירתיות ונחישות להשלמת המידע החסר אודות החסידים וסיפורם.
- שיאו של המיזם התקיים ביום הזיכרון האחרון לשואה ולגבורה כאשר בבתי העלמין ברחבי הארץ, מצפונה עד דרומה, התקיימו בפעם הראשונה עשרות טקסי זיכרון מרגשים בהם לקחו חלק מתנדבי השירות, נציגי משפחות המצילים והניצולים, נציגי יד ושם, כומר שנשא תפילה, ואף שגריר אלבניה בישראל. בו זמנית נערכו שני טקסי הנצחה בבתי עלמין בחו"ל בהשתתפות נציגי משפחות החסידים. קברי החסידים סומנו

בלוחיות הנצחה עם כיתוב "חסד אחרון" וציון כי הנקבר הינו חסיד אומות עולם.

בעבודת התחקיר המרשימה שערכו המתנדבים נאסף מידע רב אשר הביא לגילויים מרגשים כגון, חשיפת קברו של חסיד אומות העולם מפולין, **פרופ' פאבל הורבצ'בסקי**, שתרגם את גופו למדע ונטמן בבית העלמין בחולון בשנת 1982 ללא מצבה. בטקס מרטיט לבבות ובמאמץ משותף של חברה קדישא תל אביב, שירות הביטחון הכללי ויד ושם, הונחה על קברו מצבה ולראשונה נישאה תפילה לזכרו.

זכינו לאירוע נדיר ומרגש נוסף כאשר מתנדבי המיזם, הפגישו את החסידה **ירוסלבה לויצקה** עם יורם מירון, הילד שהצילה בשואה. איש לא ידע כי האחר חי בישראל ואילולא "חסד אחרון" כנראה שלא היו נפגשים.

במהלך המיזם, שעודנו ממשיך בימים אלו, אותרו שמותיהם של 117 חסידי אומות העולם שהתגוררו בישראל. כמו כן אותרו ברחבי העולם קבריהם של חסידי אומות העולם שחיו בישראל אולם מסיבות שונות נקברו בפולין, אוקראינה, מצרים וארצות הברית. כן נחשפו פרטים וסיפורים מרתקים הממחישים את שילובם של חסידי אומות העולם ברקמות החיים השונות בישראל. מבין הסיפורים נזכיר את השחקנית יונה אליאן, אחייניתם של האחים לבית גליצקי שניצלו ע"י חסידת אומות העולם **אגנישקה וידרשל**, איש התקשורת בעבר פרדי גרובר שאביו חסיד אומות העולם **נסטור סניאדנקו** הציל את אמו אנטוניה גרובר, או חסידת אומות העולם **אסתר גרינברג** גיסתה של דליה דורנר שופטת בית המשפט העליון בדימוס ולשעבר נשיאת מועצת העיתונות והתקשורת.

אחד הנושאים שנבחנו במסגרת המיזם היו מניעיהם של חסידי אומות העולם לעלות ארצה (עסק בכך בעבר מר מרדכי פלדיאל שעמד בראש מחלקת חסידי אומות העולם ביד ושם ופרסם מאמרים בנושא). היו חסידים, כמו למשל הנזירה **מרגרט ברנס** שהגיעו ארצה על בסיס אמונתם הדתית. האחות ברנס ניהלה בירושלים מעון לילדים בעלי נכות שכלית וראתה בכך את יעודה. על פועלה קיבלה את אות יקירת העיר ירושלים. די לקרוא את דבריה שנאמרו בראיון שהעניקה על מנת להבין את עוצמת אהבתה לעם היהודי במדינתו. הנזירה ברנס ציינה **"שרק בהגיעה לישראל היא גילתה את מטרת החיים האמתית שלה. פה היא חשה את חשיבות תקומתה של מדינת ישראל ואת נצחיותו של העם היהודי... בהתמסרות ללא ליאות לילדים... באהבה לעם ישראל, שלו נועד תפקיד**

מרכזי בתיקון עולם"

היו חסידים, כמו **הלנה רוטר** שהתעקשה לעלות עם בעלה יהושע, אותו הצילה במלחמה, לארץ ישראל בטענה כי זהו המקום היחידי בו יהודים ירגישו בטוחים. וכך ב 1950 עלה הזוג רוטר על אוניית המעפילים "גלילה" ובפברואר 1950 הגיעו לחופי חיפה אל מחנה העולים שער העלייה. בהמשך הם קבעו את ביתם בגן השומרון שם ניהלו משק חקלאי. או חסידת אומות העולם **אסתר גרינברג** שהוזכרה לעיל

מצבה ללא שם וצמחיה סביבה

שהחליטה לקבוע את ביתה בישראל על מנת לתרום מכישוריה המקצועיים כאחות למדינה הצעירה. אחרים, כמו **ורוניקה פרוצאי**, הובאה ארצה על ידי אלו שאותם הצילו והפכו לחלק בלתי נפרד ממשפחתם.

ילדיו של יצחק גרוסמן, אותו הצילה ורוניקה, ראו בה כסבתם וברבות הימים הקים נכדה הלא ביולוגי עוה"ד רוני גרוסמן את גן חסידי אומות העולם בחיפה לזכרם של אותה חבורה מופלאה שהתגוררה בעיר. חסידים אחרים הגיעו למדינת ישראל עקב התנאים הקשים במדינתם, אם בגלל מלחמת אזרחים, כמו למשל במקרה של **זינבה הרדגה** מסרייבו ואם עקב מציאות כלכלית שלא אפשרה לחסידים קיום בכבוד לעת זקנתם.

יז'י וינשה הוא דוגמא לחסיד אומות העולם שלא התגורר בישראל אולם ביקש להיקבר בה לאחר לכתו. יז'י קבור בחלקת חסידי אומות העולם בבית העלמין קריית שאול בתל אביב.

בל נשכח את החסידים והחסידות שהצילו את בני הזוג להם היו נשואים ערב המלחמה, או שנישאו בתום המלחמה לאלו שהצילו או לניצולי שואה והלכו אחר אהבתם אל ארץ לא זרועה. כך למשל **יאן אברהם ברור**, חסיד אומות העולם מהולנד, שלימים התגייר ויחד עם אשתו היהודיה טרזיה קבעו את ביתם בקרית ביאליק.

אכן נוכחנו לראות שהמניעים לעלייתם של חסידי אומות העולם ארצה מגוונים. אבקש להזכיר גורם נוסף והוא המניע האנושי הפשוט והטהור. **פרניה דדק** הייתה אומנתו של הילד בנימין בליצר. משפרצה המלחמה ובנימין ומשפחתו נכלאו בגטו, חילצה אותו פרניה מהגטו ופרסה עליו את חסותה, תוך שהיא נודדת עמו חודשים ארוכים ביערות וכפרים, בסכנה מתמדת לחייהם ובמסירות נפש עד אין קץ עשתה את הבלתי אפשרי על מנת לקיימו.

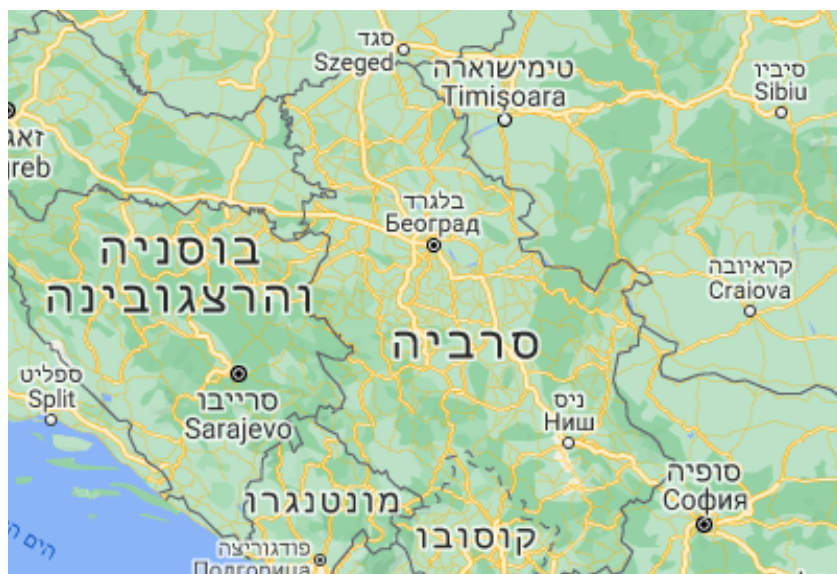
בתום המלחמה למדה פרניה שאיש ממשפחתו של בנימין לא שרד. בנתיב נדודיהם היא פגשה את הנער אליעזר ארט, יתום מהוריו שנרצחו בשואה, ופרסה אף עליו את חסותה. ביוני 1947 עלו פרניה, בנימין ואליעזר על אניית המעפילים אקסודוס בדרכה אל חופי ישראל, אולם האונייה הוחזרה לגרמניה על ידי הבריטים. בפברואר 1948 הגיעה פרניה אל חופי ישראל באוניה קיכניה עם שני בניה בנימין ואליעזר. בהדרגה הם קבעו את ביתם בקריית חיים ופרניה, שראתה לעצמה חובה לגדלם על פי המסורת היהודית, שלחה את בנימין ואליעזר לבית ספר דתי כיוון שהאמינה שזה היה רצון הוריהם. היא נישאה לניצול השואה שורד מחנה אושוויץ אברהם ביילסקי, התגיירה ושינתה את שמה לפרומה. לזוג לא היו ילדים משלו אולם פרניה דדק היא פרומה ביילסקי, הקדישה עצמה לגידולם וטיפוחם של שני הבנים אותם הצילה בהקרבה אישית מופלאה ונתינה אין סופית. בנימין ואליעזר שירתו בצה"ל והקימו משפחות. פרניה, מעולם לא הסתירה מהם את האמת בדבר מוצאם, בכבדה את זכר משפחותיהם שנרצחו.

בדברים שהוזכרו פתחנו צוהר למיזם "חסד אחרון". אבקש לסיים בהיבט העובר כחוט השני בסיפורם של חסידי אומות העולם שחיו ועודם חיים בינינו בישראל והוא צניעותם וענוותם המופלגת. רבים מהם לא ראו במעשה ההצלה אקט הראוי להוקרה או ציון והיו שאף לא חלקו את סיפורם עם אחרים, לרבות המשפחות עמן חיו. אי לכך סיפורי הצלה רבים נותרו עלומים במשך שנים רבות, עד שהבשילה העת ומסיבות שונות פנו החסידים או בני משפחתם ליד ושם. בחלקנו, אנשי יד ושם, נפלה הזכות לתעד סיפורם ולהביאו בפניכם. בשנת 1961 נשא חסיד אומות העולם הקולונל **ולדיסלב קובלסקי** דברים בוועידת יוצאי פולין בתל אביב: **"...אני מודיע שהצלתי לא מאות, אלא רק 49 יהודים. לא עשיתי שום דבר מיוחד בשביל היהודים ואינני חושב את עצמי לגיבור. אני רק מלאתי את חובתי האנושית כלפי נרדפים ומעונים..."**.

יהי זכרם ברוך

גרשון פינצ'בסקי הוא מדריך במחלקת צה"ל וכוחות הביטחון בביה"ס הבינלאומי להדרכת השואה ביד ושם ויוזם "חסד אחרון"

סיפור חייו של יוסף פסח ז"ל – ניצול שואה מבוסניה – חבר עמותת יש

מפה של בוסניה הרצגובינה

דר' יוסי פסח ז"ל נולד ב-4/4/35 בטוּזלה, שבבוסניה, למשפחה יהודית מכובדת. כשהיה בן 6 פרצה המלחמה וחיו התהפכו. אמו לואיזה נפטרה קודם לכן, מדלקת ריאות ואביו אהרון נלקח מיד למחנה ההשמדה יסנובץ שם נרצח. יוסי ואחותו הקטנה אסתר, יחד עם סבתם מרים, עשו דרך ארוכה וקשה כדי לשרוד. מסע של ארבע שנים, במהלכו הסתתרו בבתי אנשים כפריים טובים, טיפסו על הרים מושלגים ברגליים יחפות, ובחלק מהזמן נאלצו להתפצל. יוסי היה רועה חזירים ביערות, שתפקידו להעביר הודעות לקבוצות הפרטיזנים, שהסתתרו שם והוא רק בן 8... יוסי שרד את השואה ועלה לארץ ישראל. הכיר בכפר הנוער כפר בתיה את מלכה- גם היא ניצולת שואה, ויחד הקימו משפחה לתפארת. יוסי למד הנדסת מכונות בטכניון, הקים עסק מהמובילים בתחומו ולימד דורות של אנשי מקצוע. בשנות חייו האחרונות כתב יוסי את סיפור ההישרדות שלו בתקופת השואה, הוציא את הספר "רועה החזירים מטוּזלה" וסיפר את סיפור חייו בערבי זיכרון בסלון.

יוסי היה אדם חם ונדיב בצורה יוצאת דופן. אדם עם לב זהב. לפני שנה בגיל 85 ליבו נדם. משפחתו החליטה להמשיך את דרכו ולתרום לעמותת יש - בה יוסי היה חבר. יהי זכרו ברוך.

אתר עמותת יש

האתר הוא כלי שיווקי ומקור מידע שיכול לעזור לכל אחד מחברינו וגם לשמש את הדורות הבאים. אנו מזמינים אתכם, ניצולים יקרים, לגלוש ולעשות באתר שימוש טוב ומהנה. אנו מאחלים לכולכם בריאות טובה ובהצלחה.

הכניסה לאתר באמצעות גוגל – בעברית ובאנגלית:

עמותת יש – ילדים ויתומים ניצולי שואה בישראל

www.holocaustchildren.com

הרחבת זכויות למקבלי קצבה מוועידת התביעות

השנה ניתן פסק דין המרחיב את הזכויות לניצולי שואה המקבלים קצבה מוועידת התביעות שרי ורדי, ממונה ארצית על תחום זכויות ניצולי שואה ולוחמים

פסק הדין ניתן בעקבות פנייתה של קטרינה הלפרין לסיוע המשפטי. בתקופת המלחמה קטרינה הלפרין עברה נרדפות קשה מאוד, ורוב בני משפחתה נספו בשואה. בשנת 1964 היא ובעלה שאף הוא ניצול שואה עלו לישראל יחדיו. בנה מיכאל מתאר תקופה קצרה מימי נרדפותה:

"היא נולדה בשם קטי... בשנת 1924, למשפחה יהודית רגילה, משפחה המתפרנסת מאפיית לחם, חלות ביום שישי ובישול החמין לקראת שבת לרוב חברי הקהילה... בחג שבועות של 1944 נלקחה המשפחה לגטו בעיירה סמוכה, משם – תוך ימים ספורים נלקחה המשפחה אל רמפות הסלקציה של "מחנות העבודה" אושוויץ-בירקנאו... צמודה לאחותה הגדולה יותר, יחד עם כמה "מתאימות לעבודה עבור הרייך" מובלות בצעקות אל מיתקן "קנדה", לתהליך "הקליטה"... עם פסים, שתי האחיות העומדות זו ליד זו בקושי מצליחות לזהות זו את רעותה... גם הדבר הפרטי האחרון נלקח מהן: שמותיהן. על ידי הטבעת מספרים שמעולם לא ניתן למחוק, הן הופכות ל-A12511 ו-A12512..." [מתוך "מסע בעקבות A125211"]

למרות שמדובר בסיפור הישרדות קשה מנשוא, רק בהיותה בגיל זקנה בשנת 2002, החלה לקבל קצבה מקרן סעיף 2 של ועידת התביעות. מדובר בקצבה מינימלית, המשולמת פעם בשלושה חודשים ללא קשר למצב הבריאותי והכלכלי של מקבל הקצבה. בעקבות התיקון לחוק שנכנס בשנת 2014 החלה לקבל השלמת קצבה מהרשות לזכויות לניצולי שואה.

עורכת הדין עידית פוגלר מונתה מטעם הסיוע המשפטי, לייצג את הניצולה במיצוי זכויותיה. עורכת הדין הגישה בקשות להכרה במחלות והחמרה על מנת להגדיל את קצבתה, הבקשות התקבלו. לאחר מכן הוגשה בקשה לקבלת תגמול מוגדל, אך היא נדחתה. בעקבות החלטת הדחייה הוגש ערעור. בית המשפט המחוזי בת"א קיבל את הערעור וקבע – במבחן ההכנסות לקבלת תגמול לפי הכנסה ותגמול מוגדל לא תובא בחישוב ההכנסות הקצבה מקרן סעיף 2 [ו"ע 59456-02-21 ייצוג משותף שלי עם עו"ד עידית פוגלר, סיוע משפטי מחוז ת"א]

לאחרונה, בחודש נובמבר 2021 גרמניה הרחיבה את מעגל הזכאים לקבלת קצבה מוועידת התביעות, מדובר בקצבה חדשה המשולמת לניצולים שעד כה לא זכו לקבל קצבה חודשית. הזכאים לקצבה הם: הנצורים במצור לנינגרד שהתגוררו שלושה חודשים במצור, רומניה - התגוררו שלושה חודשים תחת כיבוש, צרפת-הסתתרו שלושה חודשים (גם מי שחלק מהזמן חי בסתר). בנוסף, גרמניה הוסיפה השנה לרשימת הגטאות הפתוחים את גטו בוקרשט.

מדובר בפסק דין תקדימי ומשמעותי ביותר עבור ניצולי שואה רבים – בעקבות פסק הדין הורחבה משמעותית קבוצת הזכאים לתגמול לפי הכנסה/תגמול מוגדל, היות והקצבה מוועידת התביעות אינה נכללת בחישוב הזכאות לקבלת תגמולים אלה. בנוסף לכך, לא תקוזז להם הקצבה מוועידת התביעות. ניצולים אלה זכאים גם לקצבה המשולמת מוועידת התביעות, וגם לתגמול לפי הכנסה/תגמול מוגדל כולל הטבות נלוות, מענק שנתי והנחות. חשוב לדעת שפסק הדין חל על כל קצבה המשולמת מוועידת התביעות, כלומר לניצולים המקבלים קצבה מקרן סעיף 2 של ועידת התביעות, ולמקבלים קצבה מהקרן החדשה שפתחה ועידת התביעות.

דיווח פעילויות בסניפי העמותה

עמותת יש סניף כפר סבא - סיור בלוחמי הגיטאות

בתאריך 22.7.2021 יצאו 35 ניצולי שואה חברי עמותת יש סניף כפר סבא לביקור בקיבוץ ובמוזיאון "לוחמי הגטאות".

המבקרים התרשמו עמוקות מהמקום מהמוצגים במוזיאון והסיפורים האישיים הם המשיכו את דרכם לחוף עכו ולחיפה. החברים שבו לביתם בשלום תודה לעירית כפר סבא התומכת בפעילות סניף יש לטובת הניצולי השואה תושבי העיר.

פעילות סניף אשקלון

41 חברי סניף אשקלון פקדו בנתיבות את הגלעד לזכר עליית בנים ובנות של עליית הנוער מגלות טוניסיה, בנתיבות. מטוס אחד התרסק בניכר בדרכם למולדת ונותר רק ניצול אחד. ניצולי המטוס השני הגיעו למחוז חפצם והקימו את מושב

ינוב

צולם ע"י שילה אסנפי, מתוך אתר פיקיוויקי

פעילות סניף ירושלים

פעילות סניף ירושלים מתמקדת בעיקר בביקור בבתי הניצולים שהם מבוגרים מאד וחלקם אינם ניידים. לקראת חג הפסח ערכנו ביקורי בית אצל מספר ניצולים ברחבי העיר לאחל להם חג שמח ולבדוק איתם האם הם זקוקים לעזרה כלשהי, חלקם חיים בגפם ושמחים לכל מפגש. לקראת ראש השנה ערכנו שוב ביקורים והבאנו שי קטן לקראת השנה החדשה. לאורך כל השנה אנו מקיימים קשר רצוף עם מחלקת הרווחה של עיריית ירושלים בנושאים שונים לטובת החברים. נאחל לכולם הרבה בריאות וחורף חם.

אורי רייזמן - בית

למדני אלוהי / לאה גולדברג

לְמַדְנִי, אֱלֹהִי, בְּרֶךְ וְהַתְּפַלֵּל
עַל סוּד עֲלֵה קָמַל, עַל נֶגֶה פְּרִי בָּשֵׁל,
עַל הַחֲרוּת הַזֹּאת: לְרֹאוֹת, לְחוּשׁ, לְנֶשֶׁם,
לְדַעַת, לְיַחַל, לְהַכְשִׁיל.

לְמַד אֶת שְׁפָתוֹתַי בְּרָכָה וְשִׁיר הַלֵּל
בְּהִתְחַדֵּשׁ זְמַנְךָ עִם בִּקְרָה וְעִם לַיִל,
לְבַל יִהְיֶה יוֹמִי הַיּוֹם כְּתִמּוּל שְׁלִשׁוֹם.
לְבַל יִהְיֶה עָלַי יוֹמִי הָרֶגֶל.

מתוך הספר "ברק בבוקר" עמוד 50 הוצאת ספרית פועלים 1955.

רשימת חברי ועד המנהל ובעלי תפקידים 2021

email	מיקוד	כתובת	פקס	פעילות המשרד	טלפון	שם	תפקיד
amutatyesh@gmail.com	6527622	נא להתקשר לקבוע פגישה רח' יהודה הלוי 143, תל אביב ת.ד. 51426, תל אביב	153-3-5602979	ימים א', ב', ד', ה' 09:00-14:00	03-5602979 050-3302700	ציפי דייק	משרד ארצי – מנהלת משרד התעמולה
amutatyesh@gmail.com	5238103	ירושלים 5, רמת גן	03-6772583	053-3555663	077-3441389	רחל כ"ץ	יו"ר ארצית
amutatyesh@gmail.com	5238103	ירושלים 5, רמת גן	03-6772583	053-3555663	077-3441389	רחל כץ	רכזת סניפים
mog@bezeqint.net	7406510	רחוב השרון 13, סניף צוניה בית יוליאנה, דוד רזיאל 22 דירה הרצליה, 371	08-9404415	052-6905506	08-9404415	משה גרינפלד	סגן יו"ר
yselburg@gmail.com	4681222			054-4779930		יששכר אלבורג	חבר כבוד
koshal105@gmail.com	5223346	נחום 16, רמת גן	073-7367432	054-6609863	03-6744731	שלמה קוחל	גזבר
zlsom1@hotmail.com	7626237	יעקב 26/26 כניסה ב' רחובות	0722303278	054-2232297	08-9491436	זיסו מרקן	יו"ר ועדת נספים
elnatic42@gmail.com		כנגלסון 13 משרד 215 אשקלון	08-6752443	052-3216697		עו"ד עינת כהן אריס	יועץ משפטי
goldberg@goldbergpa.co.il	9546457	כניפי נשרים 68 ת.ד. 43049 י-ם	02-6547667		02-6547666	גולדברג אילנות	רו"ח
Brappa5@gmail.com	5253720	גן בעיר, ד"ר כהן 12, רמת גן	03-5242083	054-7662131	03-6759644	בתייה רפפורט	יו"ר ועדת רווחה ואיכות חיים
Ronley231@gmail.com		בית גיבור ספורט רמת גן		054-9018566		רון לב	יו"ר ועדת תרומות
haifah@walla.co.il	3455811	הפלה"ג 9, חיפה	אין	050-7303401	04-8246988	מיכאל קלמנטיץ	יו"ר ועדת מיצוי זכויות
levana@099.net.il	9723201	רח' משה שור 1 רמת, ירושלים	02-5713226	052-8403583	02-5867843	לבנה דנומן	יו"ר ועדת אתר
jrachiolea@hotmail.com	5251115	ד'בונסיסקי 45, רמת-גן	03-7512450	052-3686445	03-7512450	ירוחם צ'וקליה	יו"ר ועדת ביקורת
Listek.farm@gmail.com	6249708	יהושע בן נון 70, תל אביב	03-6056064	054-5892095	03-6056064	חיים ליסטק	סגן יו"ר ועדת ביקורת
✧	✧	✧	יו"ר סניפים	✧	✧	✧	✧
Alizaher084@gmail.com	7851038	רחוב קדש 41 אשקלון שד' רחוב	0722493035	054-2424409	אין	עליזה הרשקוביץ	אשקלון
gshaike@gmail.com	7861751	ירושלים 86/9, אשקלון	15386737647	050-9728830	08-6737647	שייקה גור אל-סגן	
lea@canetti.biz	7744007	רחוב 51/15, אשדוד	08-8667659	050-5719143	08-8557236	לאה קנטי	אשדוד
slomo1937@walla.com		רחוב הרצוג 23 רחובות	08-9468082	055-9930007	08-9468082	שלמה אנגלמן	השפלה/רחובות
aimand1943@012.net.il	7631052	רחובות	08-9316973	052-2323491	08-9476477	עמרם שקרון	
naomikornberg@gmail.com	5838510	ביאליק 102, חולון	03-5050234	054-6312844	077-5150234	נעמי קורנברג	חולון / בת ים
benckatz@gmail.com	32297	רחוב התיכון 15 חיפה		052-5608042		בגני כץ	חיפה האספן
estersara8@gmail.com	9540067	שאלון 62 ירושלים		050-3007235	02-6518163	אסתר פרידמן	ירושלים
slx	4463104	בקעת הירח 2/6, כפר סבא	09-7652403	054-5906717	09-7652403	פאני שטרן	כפר סבא – יו"ר
shlombuch11@gmail.com		רח' ירושלים 15 דירה 5 כפר סבא	0775282483	052-3454179		שלמה בונסרירבר	גזבר
slx	5238103	ירושלים 5, רמת גן	03-6772583	053-3555663	077-3441389	רחל כץ	רמת גן/בעתלים/פ"ת/ת"א
ezryv@bezeqint.net	4730172	התחשן 44 רמת השרון	03-5473544	054-5408880	03-5491349	רחז עזרי	רמת השרון/הרצליה
philos45@outlook.co.il	4644607	בית השרון בן גוריון 46 הרצליה		052-8783796		פילוסוף משה	
amutatyesh@gmail.com		03-5602979	153-3-5602979	למשרד הראשי	להתקשר	לשאלות נא	באר שבע קיבוצים מושבים

